

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadását
 vagy megőrséire nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Székely Mihály.

A magyar aviatika is előtérbe lépett valahára a nemzetek versenyében: Székely Mihály, a szarvasi születésű magyar aviatikus Bécsujhelyről Budapestre röpt.

Nem ütötte meg a dobot maga mellett előre, nem interjúváltotta meg magát a krajcáros lapok munkatársaival, hanem elindult Bécsujhelyről s kétszeri hosszabb pihenővel, percenként átlag egy kilométert repülve, estére Budapestre érkezett.

A neve beszállta az országot, többet emlegetik, sokkal többet beszélnek róla, mint akárhány politikusunkról. Pedig ma már a páris—madridi, a páris—római és különösen a páris—londoni körrepülés után, sőt Bier és különösen Umlauff bravuros bécs—budapesti útja után Székely Mihály repülőbravurja nem hat a meglepetés leigázó erejével. Mégis diadal, a magyar aviatika történetének első lapján ragyogó, végre igazi diadai, magyar diadal, amely egyszerre utját vágja a rákosi mezőn burjánzó guruló-viceknek és a magyar ész, bátorság, rátermettség kvalitásait egy sorba állítja az európai eredményekkel.

Nézzük Székely Mihály aviatikai pályájának történetét és akkor egyszerre mély és széles perspektívát kapunk a hazai viszonyokról.

Ez a perspektiva nemcsak az aviatika hatalmasan lendülő ivét mutatja, hanem megmutatja a tudományok, művészetek útját is, mi lesz belőlük, ha szegényesen és szükösen a hazai talajba ragadnak és mi lesz belőlük, ha egy kis istápolás, szeretet után a nyugati kultúra, civilizáció gazdagság talajából kapják fejlődésük erejét. Székely Mihály tavaly a magyar meetingen a második díjat nyerte meg, a kereskedelmi kormánytól kapott 3500 koronát tanulmányi célokra, mivel egvesen Franciaországba ment és ott beiratkozott a Pischoff-féle repülőiskolába, ahol azonban oly nagyszerű kvalitásokat mutatott fel, hogy szerződtették őt a juvisy-i iskolába, majd midőn a bécsujhelyi iskolában nem volt megfelelő vezetőszemély, meghívták Bécsujhelyre, a hova a tavasszal érkezett meg. A Bécsujhelyben rendezett versenyek előtt két nappal tette le a pilóta-vizsgákat és az ott rendezett versenyeken a négy első díj közül hármat ő nyert el, ezzel is bebizonyítva kiváló képességeit.

Ha Székely Mihály Magyarországon marad, pénz, érdeklődés, segítség és gép nélkül ma még mindig a «guruló-próbáknál» tart. Magyar talentum párosulva magyar józansággal és bátorsággal, tehát ki vette volna idehaza komolyan? Ki hitt volna benne, ki bátorította, ki segítette volna? Senki. Annak a hatalmas hadseregnek, amely most vivja legszebb csatáit a levegő-oceánnal, bizony a legutolsó közlegénye maradt volna.

Székely Mihály sikere buzdítólag kell hogy hasson minden magyar törekvésre — de hasson serkentőleg azokra a hatóságokra is, a hol megvan a mód a segítségre méltó törekvések támogatására.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 20.

Csak azért is szavaznak.

Az ellenzék nagy lelkesedéssel és kifogyhatatlan buzgósággal jött el tömegesen és elszántan a mai ülésre is. Folytatja az eddigi taktikát és folytatni is fogja mindaddig, amíg nem kapja meg az elégtételt, vagy — míg meg nem unja.

A mai ülés elején a napirend előtt Hock János, Györfly Gyula, Abraham Dezső, Kun Béla, Eitner Zsigmond, Mádi Kovács János, Lovászy Márton kérték, hogy az árpádi eseményeket szóvá tehessek. Az elnök, azzal az indoklással, hogy a tárgyat már teljesen kimerítették, a felszólalás jogát nem adta meg, Csermák Ernő interpellációt jelentett be, az albán helyzetéről tegnap elhangzott nyilatkozatot illetőleg és Székely Ferenc válaszával illetőleg a függetlenségi küzdelmekre. Az elnök megnyugtatta Csermák Ernőt, hogy Székely Ferenc fel fog szólalni és ebben az irányban nyilatkozni is fog. Pozsgay Miklós interpellációt jelentett be a kiskövi járás kettéosztásáról. Elnök erre az engedélyt meg is adta. De hogy az interpellációkra mikor kerül a sor, azt ő maga se tudja.

Egyelőre névszerint szavaznak... és szavaznak... és szavaznak atöltött, hogy újabb öt függetlenségi képviselő szabadságra menjen e vagy sem.

Az ülés elején a terembe belépő Apponyi Albertet az egész ellenzék tüntető éljenzéssel és szeretettel fogadta. Előleg volt ez a mai ünnepi-bankettre.

Dében bejött a Házba gróf Eszterházy

Móric pártönkivüli 67-es képviselő és bejelentette, hogy Andrassy Gyula szombaton 11 órakor akarná beszédét megtartani, kéri tehát Justhékát, hogy az obstrukciót arra az időre függeszszék fel. Az ellenzék pártvezérei erre tanácskozássra gyűltek össze, és úgy határoztak, hogy senki kedvéért fel nem függesztik az obstrukciót. Amíg elégtételt nem kapnak — szavaztatnak, szavaztatnak akkor is, ha Andrassy akar beszélni.

A Ház üléséről részletes tudósításunk ez:

Berzeviczy Albert elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést.

Jegyzők: Nyegre László, Szász Károly és Lovászy Márton.

A mult ülés jegyzőkönyvének olvasása közben lép a terembe Apponyi Albert gróf, akit a baloldal nagy ovációban részesít.

A jegyzőkönyv hitelesítése után:

Elnök jelenti, hogy ő felsége a miniszterelnök átirata szerint a legujabb indennitást szentesítette. Jelenti továbbá, hogy Nadányi Gyula, Csemez István, Szalay László, Abraham Dezső és Kovács János hosszabb-rövidebb szabadságot kérnek. Javasolja, hogy a kért szabadság megadassék.

Felkiáltások: Helyes! Nem adjuk!

Eitner Zsigmond: Kéri az elnököt, hogy a házszabályok 225. szakasza alapján a kérelmeket egyenkint bocsássa szavazás alá, mert lehetséges, hogy a tuloldal egyiknek megakarja adni a szabadságot, a másiknak nem. (Derűtség, gunyos úgy van, úgy van felkiáltások a jobboldalon.)

Mádi-Kovács János átadja eközben az elnöknek a zárt ülést kérő ívet.

Elnök kijelenti, hogy a kérelmek fölött a Ház egyenkint fog határozni, jelenti továbbá, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazás elrendelését kérte a kérdés felett, amit elrendel és pedig először

Nadányi Gyula kérelmére vonatkozólag.

Felkiáltások jobb felől: Hoch! Hoch! (Taps és zaj.)

Elnök: A szavazás »C« betűvel kezdődik. Az ülést azonban előbb 5 percre felfüggeszti.

Szünet után megtörténik a szavazás, amely szerint 132 képviselő nimmal, 18 képviselő igennel szavazott. E szerint a Ház 114 szótöbbséggel megadta Nadányi Gyulának szabadságidő kérelmét.

Elnök: Következik a határozathozatal Csemez István szabadságidő kérelme tárgyában. Jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazást kér. Elrendeli a szavazást a »P« betűnél kezdődik, de előbb 5 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után: Megtörténik a szavazás, melynek eredményét az elnök a következőkben hirdeti ki: A Ház 106 szótöbbséggel megtagadta Csemez István szabadságidő kérelmét.

Elnöki széket közben **Návay** Lajos al-elnök foglalta el.

Elnök: Következik a határozathozatal Szalay László szabadságidő kérelme tárgyában.

Ne féljen és ne
 rettegjen a
 kolerától, mert

Itt a király

KAPHATÓ MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
 baktérium mentes
 üdítő és borviz

Jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazást kér. Elrendeli.

A szavazás »C.« betűvel kezdődik. Előbb azonban 5 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Elnök: A megejtett szavazás eredménye 120 nem és 14 igen. A Ház tehát 106 szótöbbséggel megtagadta Szalay László szabadságidő kérelmét.

Csermei István szabadságában a szavazást foganatosítja s a kérelmet elvetették.

Mádi Kovács János szabadságában szintén szavazással dönt a Ház, s a kérelmet nem teljesíti.

Ráth Endre megállapítja, hogy Szaczelláry György az elmúlt ülésen igennel és nemmel is szavazott.

Ezután az **elnök** beterjeszti a montenegrói szerződés tárgyában készült jelentést.

Pozsgay Miklós sürgős interpellációt nyújt be.

Székely Ferenc kijelenti, hogy tegnap Ivánka Imre interpellációja alatt közbeszóltott, hogy az ilyen beszéd hazaárulás. Ezt azért tette, mert külpolitikai bonyodalmakra adhat okot. Ivánkát személyében nem akarta sérteni.

Hock János, Gyórfy Gyula, Mádi Kovács János, Lovász Márton képviselőnek Tisza Kálmán árpádi beszéde tárgyában kért felszólalási engedélyt a Ház szavazással nem teljesíti.

Pozsgay Kiskőrös kettéválasztása tárgyában interpellálja a minisztert.

Az interpellációt kiadják.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Megnyílik az új telefonközpont.

A postaigazgató tájékoztatója.

Nagyvárad óriási fejlődését, élénk, intenzív közgazdasági életét legjobban jellemzi óriási vasuti, posta, távirat és távbeszélő forgalma.

A vasuti személyforgalom tekintetéből, a főváros: is beleértve, az ország harmadik városa, mivel csak Budapest és Pozsony mulják felül nagyobb vasuti személyforgalmukkal. A teheráru forgalom, továbbá a posta, távirat és távbeszélő forgalom tekintetében nem áll rendelkezésünkre statisztikai adat; de az bizonyos, hogy e tekintetben sem előzi meg Nagyváradot a vidéki városok közül sok.

Ez az óriási forgalom hozta magával azokat az újításokat, amelyeket a nagyváradai posta-táviratigazgatóság foganatosított az utóbbi években Nagyváradon s ennek szükségszerű következménye volt a postapalota nagyarányú kiépítése is.

A telefonközpont forgalma oly nagy mértékűt öltött, hogy új központi állomásról kellett gondoskodni, mert a jelenlegi kapcsoló állomás már nem fogad be több előfizetőt.

Az új telefonközpont már elkészült s szombaton adják át a forgalomnak. A legmodernebb gépekkel, a technika legújabb vívmányaival szerelték fel azt.

Az új kapcsolótábla 3000 előfizetőre készült s most 1500-at szereinek fel.

Berendezés tekintetében az országban a legmodernebb felszereléssel bír az új nagyváradai központ s a budapesti központnál is kitűnőbb, mivel itt már az e téren legújabb találmányokat is igénybe vették.

Természetesen a kezelési mód is változást szenved az új berendezésnél s erre nézve a posta-táviratigazgató a következőkben tájékoztatja a közönséget:

A központi-telrendszerrel (C. B.) bíró új távbeszélő központot folyó hó 22-én a forgalomnak átadom. Az összes távbeszélő állomáso-

kat a péntekről — szombatra (21-ről 22-re) virradó éjjel az új távbeszélő központba fogom átkapcsolatni. Ezen éjjel a távbeszélő forgalom körülbelül egy óra hosszáig teljesen szünetelni fog.

A távbeszélő előfizetők szives figyelmét a következőkre hívom fel:

1. Az új távbeszélő központ megnyitása után *többé ozengetni egyáltalában nem kell.*

2. A központ felhívása a mozgó horgon levő kagyló leemelése által történik, melyet a fülhöz tartva kell bevárni a központ jelentkezését. A hallgatónak egymásután többször vaio föl és leakasztása kerülendő, mert ez a központ kezelőjét abba a tévedésbe ejti, hogy a távbeszélő állomáson üzemzavar van. A hallgató kagylót a beszélgetés teljes befejeztéig nem szabad vissza akasztani, mert ellenkező esetben a jelzés folytán a központ a beszélgetést kérés nélkül szétkapcsolja. Ha tehát beszéd közben valamire várni kell, vagy valakit a távbeszélőhöz kell hívni, a hallgató kagyló ez alatt is leakasztva tartandó.

3. *Ejjelre a kagylót föltétlenül a horogra kell akasztani,* mert ellenkező esetben az állomás a központban folytonos hívást jelez; a központ abban a hitben, hogy műszaki hiba van, a tényleges hívásra sem fog jelentkezni.

4. Ha beszéd-közben a beszélő felek egyikét a helyi beszélgetések felett elsőbbséggel bíró törvényhatósági vagy interurbán beszélgetésre átkapcsolják, a magában maradt fél zugászerű hangot hall, mely a szétkapcsolást jelzi, ezt egyébként a központ külön is jelezni tartozik.

5. Az összeköttetéseket kizárólag számmal kell kérni, mert a központ kezelői az előfizetőket név után kapcsolni nem tudják.

6. A távbeszélő állomásokon az előfizetőnek önhatalmulag semmiféle készüléket (condensator stb.) kikapcsolni, vagy más készülékeket bekapcsolni nem szabad, mert az új központban azok zavarokat idéznek elő.

7. Az új távbeszélő központban a kezelés sokkal gyorsabb s a központ jelentkezésének a legrosszabb esetben is egy percen belül meg kell történnie. Ha ennek dacára a központ ennyi idő alatt sem jelentkeznek, az mutatja, hogy üzemzavar áll fenn. Felkérem az előfizetőket, hogy ily esetekben a nem-jelezést, illetve az üzemzavart egyik legközelebbi távbeszélő állomásról a távbeszélő rendezőnek azonnal jelentsék, hogy elhárításuk iránt nyomban intézkedhessék.

Nagyvárad, 1911. július hó 20-án.

Siket Traján,

m. kir. posta és táviratigazgató.

Iskolák altisztek képzésére. A hadvezetőség hír szerint azzal a tervvel foglalkozik, hogy mivel a két éves katonai szolgálati idő behozatala következtében az eddiginél aránytalanul több altisztre lesz szükség, külön altisztképző iskolákat fog létesíteni. A cél az, hogy ezekben az intézetekben jó és alkalmas altiszteket neveljenek, akik a legénység oktatására különösen bevalnak.

Ezekbe az iskolákba olyan fiatal embereket vesznek föl, akik 15—16 évesek, polgári vagy népiskolát végeztek és hajlandók a hadseregben tovább szolgálni. Katonai tárgyakon kívül teoretikus oktatásban is fognak részesülni, amennyiben ezeknek az intézeteknek tanterve a középiskolák alsó osztályainak tantárgyaiból fognak állani. Az iskolák növendékeit 17 éves korukban sorozzák és a tananyag elvégzése után mint tizedesek vagy szakaszvezetők vonulnak be a hadseregbe, de egyidejűleg reverzálist kell adniok, hogy két évnél tovább hajlandók szolgálni.

A főispán iskola-akciója és a görög keleti szentszék.

Ujabb akadályok az iskolalétesítés körül.

A *Miskolc* Ferenc dr főispán által megindított nagyszabású iskolaépítési mozgalom, melynek célja volt a vármegye területén minden kultúra nélkül élő iskolaköteles gyermekeknek megfelelő nevelést biztosítani, kezdetől fogva nehézségekkel találkozott. Első akadály volt a községek szegénysége, amit azonban úgy vélték pótolni, hogy az államhoz is folyamodtak állami iskolák szervezése iránt. Ez a támogatás most már kétségtelen, hogy nem lesz meg, mert a miniszter ily irányu hitele már 1914-ig ki van merítve.

A másik akadály volt és ez még nehezebbnek bizonyul, a görög keleti szentszék, mely féltékenyen őrködik a görög keleti felekezetűek által lakott községek felett s ahol csak lehet, igyekszik megakadályozni a községi iskolák létesítését. A szentszék magatartása, amit ebben az ügyben tanúsít, ma már annyira jutott, hogy a hatóság is kezd nagyobb figyelmet fordítani a dolgra és lépéseket is tesz, hogy a szentszék eddigi kerékkötő eljárásának útját vágja.

Mint ismeretes, a közigazgatási bizottság különösen a belényesi járásban rendelte el a legtöbb iskolánélküli községnek, hogy községi iskolát létesítsenek. E rendeletnek a legtöbb község eleget is tett és kimondta, hogy felépíti az iskolát. A tervek, költségvetések is kész voltak már, amikor a községek egyszerre frontot változtattak és azt mondták, hogy nekik nem kell a községi iskola, hanem ragaszkodnak a felekezeti iskolákhoz. Néhány községben volt ugyan felekezeti iskola, azonban ezek mind olyan állapotban voltak, melyek nem feleltek meg a törvény legprimitívebb kívánalmainak sem.

Ezekben a helyeken a község úgy határozott, hogy kijavíttatja az iskolákat és abban végezteti a tanítást. Ezeket az ellentétes határozatokat természetesen megsemmisítés végett a miniszter elé fogják felterjeszteni.

A községeknek ez az újabb magatartása feltűnt a belényesi járás főszolgabírójának, aki kutatni kezdett és ekkor meglepő dolgoknak jutott nyomára. Többek között a szentszék azt az utasítást adta a községeknek, hogy nem kötelesek felépíteni a községi iskolát, ha a felekezeti iskolákat kijavítják. Ez tényleg így van, azonban már többször szerzett meggyőződést róla az ellenőrző hatóság, hogy a kijavítás után sem megfelelő az iskola.

Hogy mennyire ragaszkodik a szentszék az iskolákhoz, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a szentszék olyan iskolák után is felterjesztette az évi 24 korona nyugdíjjárulékot a központba, amelyek a valóságban nincsenek sehol, legteljebb papíron vannak meg. Ezzel az eljárással azt akarta elérni az iskolafenntartó hatóság, hogy adandó alkalommal igazolhassa, hogy már ott felekezeti iskola van, ha bár még tervben is és így a községi iskola felállítása felesleges.

Tekintve azt, hogy így az a nagyszabású kulturális munka, amit a főispán megkezdett, eredményre nem fog vezetni, hatósági intézkedés útján fogják rábírní a szentszék eddigi magatartásának megváltoztatására. Ebben az ügyben a belényesi főszolgabíró tudomásunk szerint legközelebb lépéseket is fog tenni.

Ködöbálók a belényesi vasut mentén

Panaszkodik az üzletvezetőség.

Az utóbbi időben napirenden van a panasz a belényesi utasok részéről, hogy a vonaton megdöbálják őket. Ez a panasz eddig csak a sajtót foglalkoztatta, de ennek után bejárta az egész országot és tudomást szerzett róla az illetékes üzletvezetőség is, mely tegnap hivatalos lépéseket is tett a türethetetlen állapot megszüntetése iránt. Az állapotok ma már annyira elfogultak, hogy az előbb gyerekes csinynek minősített ködöbálásoknak sajnos, áldozatai is vannak, akik betegen fekszenek lakásaikon.

A dobálások már-már csaknem minden vonat menetelésekor megismétlődnek, rendszeressé válnak. A dobálások végre is magukra vonták a vonatkísérő személyzet figyelmét is és ekkor megállapították, hogy azokat a mezőn tartózkodó pásztorok követik el csupa unalomból.

Ez a veszedelmes szórakozás első ízben július 1-én tűnt fel komolyabbnak, amikor Dusafalva községe alatt a vonatot megdöbálték és egy utast megsebesítettek. A második sérülés, mely szintén dobálásból kitolyólag történt, július 16-án volt, amikor Drágcséke és Magyarcséke között egy munkást úgy ütöttek homlokra kövevel, hogy az a menetelő kocsiából kibukott a pályára és súlyos sérüléseket szenvedett.

A fentiek elmondásán kívül megemlíti a vasuti üzletvezetőség, hogy a ködöbálások által sok ablakot is betörnek a pásztorok s így jelentékeny károkat okoznak a vasutnak. A panasztevő hivatal maga beismeri, hogy a fenti vonaton az utazó közönség személybiztonsága és testi épsége veszélyben forog. A mai viszonyok között egy utas sincs biztonságban a felől, hogy a következő percben nem fogják-e fején ütni a nyájukat legeltető szórakozó pásztorok.

Az üzletvezetőség kéri az alispánt, hasson oda, hogy a főszolgabírók rendeletileg utasítsák az előljáróságokat, figyelmeztesse minden község a pásztorait, hogy tartózkodjanak a vonatok megdöbálásától. Egyidejűleg arra is kéri az alispánt, hogy a csendőrséget is utasítsa a rendeletek szigorú ellenőrzésére, nehogy ez a balkáni állapot tovább is fajuljon és a közönség életbiztonsága állandóan a pásztorok parityái kövének legyen kitéve.

Azt hisszük az átiratnak rövid időn belül meglesz a kellő foganata.

A Désy-Pályi párbaj. Pályi Ede dr lapjában, a »Budapesti Napló«-ban, megtámadta Désy Zoltán képviselőt. Désy Zoltán Kállay Tamás és Bottlik István után provokálta Pályi Edét, aki a maga képviselővel Porteleky Lászlót és Farkas Pál képviselőt bizta meg.

A felek megbízottai Désy Zoltán részéről Bottlik István és Kállay Tamás országgyűlési képviselők hosszas tárgyalás után párbajban állapodtak meg, amelyet a felek a tegnapi nap folyamán vívtak meg. A párbaj feltételei: kétszeri golyóváltás pisztolylyal, utána súlyos kardokkal végkimerülésig.

A pisztolypárbajhoz délelőtt tíz órakor vonultak ki a párbajozó felek az üllői-uti lovassági laktanyába. Előbb Pályi dr és segédei érkeztek meg; nyomukban Désy Zoltán és segédei. Fél tízenygykor már egymással szemben álltak a párbajozók, hogy mérközésük első részét lebonyolítsák.

A pisztolypárbaj a lovassági laktanyában reggel minden sebesülés nélkül megtörtént. A kardpárbajt a Fodor-féle vívóteremben vívták délelőtt igen súlyos feltételekkel. Az első ösz-

szecsapásnál Désy karcolást kapott a homlokára, a második összecsapásnál csontig ható csapást a homlokára. Ekkor a párbajt be akarták szüntetni, Désy azonban nem engedte.

A harmadik összecsapásnál *Désy igen nehéz vágást kapott a fején és a jobb arcán. A vágás Désy jobb fülét is erősen megsebezte.* Désyt a Rókus-kórházba vitték, ahol setét összevarták. Pályi sértetlen maradt. A felek kibékültek, a közönség pedig fölteheti ismét a kérdést, hogy hát ez az a híres igazság, a mit a párbaj oszt?

Csávossy Gyula kiszabadult.

A családi háborúság, mely a Csávossy-családban kitört, az igazság győzelme felé hajlik és ennek első tünete, hogy a Niedermann-szanatóriumban elhelyezett agg főúr, báró Csávossy Gyula tegnap délelőtt a szanatóriumból kiszabadult.

Az a része a családnak, amely a gyógyintézetben tartást ellenezte, egyszerre két hatósághoz is fordult.

A pestvidéki törvényszéktől, de egyúttal a nagybecskereki árvaszéktől is kérte, hogy intézkedés történjék báró Csávossynak a szanatóriumból való kiengedése érdekében. Tegnap az öreg báró leánya, özvegy báró Rajasich Györgyné azonnal a belügyminiszteriumba sietett, ahol azt kérte, utasítsák most már a nagybecskereki árvaszékot sürgős döntésre. Ez meg is történt, mire az árvaszék rögtön határozott is, még pedig akként, hogy a kinevezett új ügygondnokot, dr Végh Lajos városi ügyészt azonnal Budapestre küldte. A gondnok ezt az utasítást kapta:

— Tegyen meg a báró érdekében mindent, amit szükségesnek tart.

A nagybecskereki ügygondnok, dr Végh Lajos tegnap reggel érkezett Budapestre s a pályaudvaron várta már id. báró Csávossy Gyula jogi képviselője, dr Teller Miksa ügyvéd.

Az ügygondnok nyomban magához kérte dr Jendrassik Ernő egyetemi tanárt, hogy véleményét kérje a báró állapotáról. A professzor újra alaposan megvizsgálta báró Csávossy Gyulát és a vizsgálat eredményéről a következő bizonyítványt adta ki:

Nyilatkozat.

Végh Lajos ideiglenes gondnok ur felkérése folytán ezennel kinyilatkoztatom, hogy id. báró Csávossy Gyula ur jelenlegi állapota semmiképpen sem teszi szükségessé zárt intézetben való tartását. Elmebeli állapota mellett teljes szabadsága birtokába helyezhető, testi bajai kezelésbe veendő. (szív.)

Budapest, 1911. július 20.

Dr Jendrassik Ernő s. k.
egyetemi ny. r. tanár.

Dr. Jendrassik e véleménye alapján dr Végh ügyvéd kiment a szanatóriumba, hogy intézkedjék báró Csávossy Gyula azonnal való szabadon bocsátása dolgában.

A Városmajor szanatóriumban.

Dr Vég hamarosan tisztában volt a helyzettel. Háromnegyed tizenkét órakor elrendelte, hogy báró Csávossy Gyulát rögtön bocsássák el a szanatóriumból. A báró azt kívánta, hogy valamely belgyógyászati szanatóriumba szeretne menni, ahol érelmeszesedését, belső baját, szívgyöngeségét kezeltesse. Autombilba ültették, vele együtt a gépkocsira szállott leánya, báró Rajasichné és dr Teller ügyvéd, a gondnok szintén, aztán elvitték dr Kozmutza Béla Városmajori belgyógyászati szanatóriumába, ahol nincsenek idegbajosok.

A szerencsésen kiszabadult báró család-

jának az a része, mely őt a bolondok közé csukatta, most szépitgetni igyekszik eljárását, melyben csak az az érthetetlen, hogy ilyesmi megtörténhetik megtorlás nélkül nem a Balkánon, hanem Magyarországon is.

Oberwalder és Ladstädter

udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei. legkedvezőbben

REICHARD áruháza

özégnél kaphatók.

115 A

UJDONSÁGOK.

* **A főispán itthon.** *Hlatky* Endre, Nagyváradi város főispánja, pár napi távollét után hazaérkezett.

* **Kitüntetett püspök.** Király Ö felsége *Sevics* Mitrofan bácsi gör. keleti szerb püspöknek, egyházi téren szerzett érdemei elismerésül, a II. osztályú vaskoronarendet adományozta.

* **A mérnöki hivatal fotográfá.** A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett a városi tanácshoz egy fényképezőgép és felszerelése tárgyában. Az előterjesztés szerint a folyamatban levő csatornázási, magas építkezési, utburkolási, szóval a városi munkálatok munkamenetének egyes mozzanatait célszerű volna lefényképezni, aminek adott esetben, pl. a munkából folyó nézeteltérés vagy per esetén mint fontos dokumentumoknak hasznát venné a város. Most van egy eladó kitűnő fényképezőgép, amelyet megkapna a város 170 koronáért, holott egy ilyen gép legalább is 300 koronába kerül rendes körülmények között. A géphez szükséges kellékekre évenként elég volna 100 korona. A felvételeket két példányban állítanák ki, egyet a polgármesteri hivatal, egyet pedig a mérnöki hivatal részére. Lassankint majd kinövi magát a városi mérnöki hivatal s lesz külön fényképező szakosztálya.

* **Öcső a városi egységár.** A villamos műnél az újabb gépberendezések folytán ki kell bővíteni a gépházat s ezen építkezéseket Nagyváradi városa a rendes szerződéses vállalkozóval: Rendes Vilmosmal akarja végeztetni. Rendes Vilmos vállalkozó beadványt intézett a városhoz, amelyben rámutat, hogy csak tetemes ráfizetés mellett képes az építkezést eszközölni, mivel az egységárak 7 évvel ezelőtti állapotuktól meg, amióta az anyag és a munkára 40 százalékkal drágult. A város nem kívánhatja, hogy ezen munkánál is ráfizessen, mint a vámbázak építésénél. Kéri a várost, hogy a villamos mű kibővítésénél 12 százalékos ráfizetést adjon a város az egységárakra, hogy a munkálatot haszon és ráfizetés nélkül elkészíthesse.

* **Halálozás.** Városunk egyik régi iparos polgára, id. *Zonda* György ácsvállalkozó, tegnap éjjel, élete 76. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, pénteken, július 21-én délután 4 órakor lesz a Bölcsőde-utca 14. sz. házból.

* **Kánikula.** Ma kezdődik a kánikula, vagyis a nyár legmelegebb szaka, s tart aug. 24-ig, Szt. Bertalan napig. A Nap ezen idők-

ben az egyiptomi égboltozaton egyszerre két »Sirius«-sal, a Kutya — canis — csillagkép elsőrangú csillagával, innen a kanikularis elnevezés. A magyar ember azt is mondja ilyenkor, hogy kutya meleg van, de ezen mondásának bizonyára nem csillagászati alapja van, mert hiszen nagy hidegben meg azt mondja, hogy kutya hideg van. Így inkább kifejezésbeli nyomatéknak tarthatjuk a kutya meleget. A csillagászat arra tanít, hogy 26,000 év alatt a melegségi maximumok (és a minimumok is) sorrendben haladnak a következő hónapokra s így lesz idő, midőn a jövő év végezték Magyarország decemberben, vagy januárban fogja mondani, hogy »kutya meleg« van s júliusban a nagy hideget kutyalja. Bizony, minden csak viszonylagos a földön.

* **Köszönet Nagyvárad városának.** A dévidéki árvíz alkalmából, amely Krassószörény megye egy részét elpusztította, Nagyvárad város törvényhatósága 300 korona segélyt szavazott meg. Az adományért Krassószörény megye alispánja átiratban mond köszönetet Nagyvárad város törvényhatóságának.

* **Székely Mihály ünneplése.** Székely Mihályt, a bátor aviatikust a ki tegnapelőtt oly gyönyörűen röpkölt Bécsújhelyről Budapestre, ezért az eddig legszebb magyar repülésért tegnap délben az Aeroklub által a Pannóniában rendezett ebéden ünnepelték. Székely Mihály három napig marad még Budapesten. Tegnap délután néhány felszállást végzett 5 és 6 óra között a rákosi repülőtéren. Ugyancsak holnap indul a Stacelláridijért Prydán Guidó a Horváth Ernő szerkesztett repülőgépen és felszáll Kvasz András aviatikus is, akit a Rákosmezőre igen nagyra becsülnék és ő is pályázik az 550 koronás díjra.

* **A kamara értesítése.** A nagyváradai m. kir. honvéddapródiskola parancsnoksága az 1911. évi szeptember hó 1-től 1914. évi aug. hó 31-ig terjedő időben szükséges író és rajzszerek, valamint irólüzetek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1911. augusztus 22. A pályázat részletes feltételei a honvéddapródiskola gazdasági hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. július hó 20. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Reismann Mór, h. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Letartóztatott tolvaj.** Denich Miklós adótsit f. hó 2-án feljelentést tett, hogy ismerőse Csillag László, szekrényből egy pecsét aranygyűrűt, két arany igazgyönggyel kirakott nyakkendőket, egy inget és egy pár kézelt ellopott. — Feljelentés után folyamatba tett nyomozat megállapította, hogy a bűncselekmény elkövetése után Csillag László Kolozsvárra ment, azonban onnan azt táviratozták, hogy ott nem fordult meg. Denich Miklós elpanaszolta egyik barátjának Horváth Andor szatmárnémeti lakosnak, hogy ismerőse meglopta s Horváth közölte ezeket Csillaggal, ki beismerő vallomása után elhatározta, hogy a szatmárnémeti csendőrségnél önként jelentkezik. Ezt meg is tette. Tegnap reggel 9 órakor kísérte ide Csillag Lászlót a szatmárnémeti csendőrőrs, ugyanekkorra érkezett a budapesti rendőrfőkapitányságnak is egy megkeresése, mely szerint Csillag László f. évi június havában Budapesten több rendbeli lopást követett el. Csillag László kihallgatása alkalmával beismerte, hogy június 22-én Budapesten Schnideg Istvántól a Reklam szállóban 200 koronát tartalmazó pénztárcát lopott. Pár nap múlva Fried Sándor lakásáról egy 76 kor.

értékű drap zakko öltönyt, Deák Ödön lakásáról pedig egy pár kézelt, két zálogjegyet, egy nyakkendőt összesen 81 kor értékben lopott. Csillag Lászlót a rendőrség letartóztatta.

* **Kolera, romlott víz Velencében.** Velencében a kolera egyre sürűbben szedi áldozatait. Tegnap négy újabb, ma három megbetegedés történt. A legnagyobb katasztrófa az, hogy Velencének és Lidónak nincsen ivóvíze. Néhány nappal ezelőtt észrevették, hogy a vízvezeték főcsöve hibás és hogy kijavítsák, el kellett volna zárni. Tegnap a polgármesteri hivatal a lapokban közleményt adott ki és nyomban megkezdődött a munka. Közben a víz vegyi vizsgálata megállapította, hogy tengeri só is van a vízvezetékben. A tengeri víz rohamosan nőtt a vízvezeték főcsövében, repedés is támadt rajta, el kellett zárni az egész vízvezetékét és a város ivóvíz nélkül maradt.

* **A villámcsapás áldozatai.** Egyszerre két helyről is borzalmas szerencsétlenség hírével közli velünk tudósítónk: *Paptamási* községben a villám agyonváltotta *Elek* Károly gazdaembert. A szerencsétlenül járt földműves a mezőn dolgozott, mikor egyszerre sötét, viharos felhők tornyosultak az égen, s már nem volt ideje födél alá menni, mert néhány perc alatt kitért a zivatar. *Elek* Károly az eső elől egy fa alá menekült. Ez okozta vesztét, mert a következő pillanatban hatalmas villám sújtott a fába, amely megölte az alatta álló embert. — *Elesd* községben egy 19 éves fiút, *Kándics* Jánost sújtott agyon a villám. Ez is a mezőn dolgozott egyedül, nem volt körülötte senki, mikor kitért a zivatar. Egymást érték a villámcsapások, amelyeknek egyike a szerencsétlen fiút találta. Később, a zivatar megszűnte után akadtak rá megszenesedett holttestére.

* **Rémes öngyilkosság.** Nagylétéről jelenti tudósítónk, hogy ott egy fiatal 18 éves fiú, *Fapp* Lajos rémitő módon vetett véget életének. Tegnap reggel egy őrizetlen pillanatban beretvéval elvágta a nyakát, azután pedig az udvaron levő mély kutba ugrott. Mikorára kibuzták a kut vizéből, halott volt. Tettének oka ismeretlen. Nem hagyott semmiféle levelet hátra. Hozzá tartozói csak annyit tudnak, hogy a máskor oly vig kedélyű fiú mostanában zárkózott, rossz kedvű volt, nem igen beszélt senkivel, de nem is sejtették, hogy milyen rémes öngyilkosságra határozta el magát. Temetése a község nagy részvéte mellett folyt le.

* **A község földje.** Belényesszelistye község képviselőtestülete még 1906-ban egy darab községi földet adott el *Pituc* Simon odaváló gazdának 400 koronáért. *Pituc* a 400 koronát a képviselőtestületi ülésen azonnal ki is fizette, a földet pedig birtokába vette. Azóta zavartalanul gazdálkodott *Pituc* a földön egész mostanáig, amikor a föld átíratását kérte. Ekkor aztán kiderült, hogy a képviselőtestületi határozatot a megye nem hagyta jóvá, de a 400 koronáról sem tud senki semmit. Hogy mi történt a pénzzel, azt homály fedi. A főszolgabíró most kéri az alispánt, hogy semmisítsék meg az eladást kimondó határozatot, a 400 korona tárgyában pedig indítsanak vizsgálatot.

* **Nyomorgó jegyzői özvegy.** Egy huszonnégy éves keresztűl a jegyzői pályán működött tisztviselő özvegye, névszerint özvegy *Györffy* Dánielné, tegnap siralmas kérvényt intézett az alispánhoz. A kérvényben eimondja *Györffy* Dánielné, hogy néhai férje huszonnégy évesen keresztűl volt Váradszentmárton község jegyzője és 1890-ben hosszas betegség után meghalt. Férje után egyáltalán semmit sem nyújtott vagy segélyt nem kapott, úgy, hogy kénytelen volt minden ingó és ingatlanát értékesíteni s abból fenntartani magát. Legutóbb már

nem volt semmije, amiből megélhetése biztosítva lett volna, ezért a Luiza-otthonba vétette fel magát, ahol ellátása biztosítva van ugyan, de ruházata nincs. Az immár utolsó idejét élő urinő arra kéri az alispánt, hogy részére bizonyos évi segélyt állapítsanak meg.

* **A Dr. Richter-féle Liniment. Caps. comp. (Horgony-Pain-Expeller)** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuszál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszser jó eredménnyel alkalmazható bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: 4 K — 80, K 140 és K 2. — a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony“ védjegyre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

* **Az ügyész tolvaja.** Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy *Farassán* György álkucsal behatolt dr. Kármán Elemér kir. ügyész lakására, de ott, még mielőtt lopnia sikerült volna, megzavarták, rendőrségre került. Megejtett nyomotat szerint kiderült, hogy f. hó 18-án este ugyancsak álkucsal segélyével behatolt Gruber Jenő 101. gy. ezr. hadnagy Szaroveszky-utcai lakására s onnan egy pár újonnan vert 2 fillérest, egy 10 pteuinges pénzdarábot, több szivart és cigarettát lopott. Állítása szerint egyebet azért nem is keresett, mert észrevette, hogy katonatiszt lakásába került. Bűnösségét a nála talált cigaretta vég és a már összetört szivartörmelék árulta el. *Farassán* György országhírű régi betörő tolvaj, ki legutóbb 7 évet és 3 hónapot ült Lipótváron. A rendőrség holnap átkísérteti a kir. ügyészséghez.

* **Beleesett a meszes gödörbe.** *Szimucz* György napszámos a honvéd laktanya mellett épülő házának udvarán tegnap délelőtti munkája közben a meszes gödörbe esett. A szerencsétlen embert a mentők az izraelita kórházba szállították. Sérülése annyira súlyos, hogy életben maradásához kevés a remény.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzlet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. *Ladányi* József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

* **Differenciák a Tőz-híd építésénél.** A bokszegebéli utvonalon építendő Tőz-híd ügyében az arad megyei törvényhatóságban bizonyos nézeteltérések merültek fel, melyek miatt a hidépités ügye megállott. A törvényhatóság tegnap Biharvármegyéhez fordult tanácsért. A vármegye az ügyet véleményezés végett *Varró* Domokos műszaki tanácsosnak adta ki, aki véleményét már be is terjesztette. A vélemény szerint a hidépitésnek legmegfelelőbb a vasbeton, mely lényegesen olcsóbb, mint a kőalépitményű vashíd és a fenntartási költségei is sokkal kevesebbek mint azazé. Egyidejűleg javasolta a tanácsos, hogy a hidépitési munkálatokat *Ujj* János vállalkozónak adják ki.

* **Gyakorlattal bíró ügyes gyors és gépíró** azonnali belépésre felvétetik. Cim a kiadóban.

x **Csillár és fámáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legzölésesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

FLEGMAN

grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és
Smyerna ujdonsága-
imra felhívom figyel-
müket. Okvetlen néz-
zék meg.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Siessünk Radó és Kertész

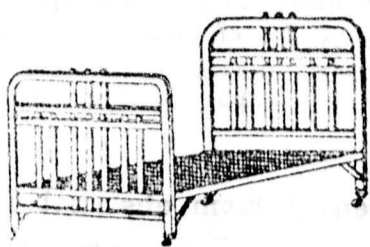
női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,
ki lettár miatt nagy occa-
siót rendez, hol a következő cikkek
kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek,
pouplinok, ruhavásznak, francia delainok,
ruha díszek és még sok más itt fel nem
sorolt cikkek. — Most sok pénzt meg-
takaríthatunk, ha menyasszonyi kelen-
gyénket itt vesszük.

x Néhai főosztályos **Makutz Ernő**
theol. könyvtárát míg a készlet tart olcsón ki-
árusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut
10 sz.

x **Kereskedelmit** végzett fiatal emberek
gyakornokul felvételnek. Cim a kiadóban. 9

Vas és rezubutor

gyári rakítári

Székrenyagy 3 matraccaal 20 korona

Sodronybetűt 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Lotti ezredesei. (Fedák Sári fellép-
tével.)

Szombat: Luxemburg grófja. (Fedák Sári
felléptével.)

Vasárnap: d. u. Erdészleány; este: Ba-
buska. (Fedák Sári hucstija.)

Fedák Sári az Elvált asszonyban.

Mint minden eddigi estén, úgy tegnap is
szufolt ház nézte végig Fedák Sári játékát, az
Elvált asszony Gonda szerepében. Azt hisszük,
főlöszleg már kiemelünk a nagy Zsazsa kiváló-
ságait, amit ebben a szerepében is lényesen
ragyogtatott. Most is felugott a taps minden
jelenete után. Csak annak a dalnak az előadá-
sát emeljük ki, amit a második felvonásban
betétként énekelt, Várady karmester szép,
diszkrét zongora kísérete mellett. Annyi izlés,
kifejezésbeli finomság volt a dal előadásában,
hogy csupán ezért érdemes volt tegnap a szin-
házba menni, mert ilyen élvezni igazán nagyon,
de nagyon ritkán van szerencsénk. Különb
az egész előadás méltó kerete volt Fedák Sári
kiváló játékának.

Fedák Sári frakkban. Holnap este is.
még új szenzáció vár a közönségre, amely
Fedák Sári művészetének sokoldalúságát nap-
ról-napra fokozottabb érdeklődéssel kíséri.
Frakkos szerepet játszik utolsóelőtti fellépésén,
a művésznő. eljásza ugyanis szombaton este a
Luxemburg grófja címszerepét. Ezt a híres
alakítását most először mutatja be a nagy-
váradinak és a közönség tömegesen váltotta
már eddig is a jegyeket, úgy, hogy kevés hely
van már szabad a holtanapi előadáshoz. Jó lesz
ha már ma biztosítja mindenki a helyét Fedák
Sári frakkos szerepéhez.

Az Erdészleány. Nagy érdeklődés mu-
tatkozik a vasárnap délutáni debut iránt. Egy
fiatal művésznő: Lakatos Ilonka, Lakatos
Ede földbirtokos leánya mutatkozik be az »Er-
dészleány« címszerepében. A próbák után ítélve
a kisasszonynak szép sikere lesz. Jegyek a mai
napról válthatók. Az előadás félhelyárak mel-
lett, a kőszínházban tartatik meg.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

IX.

A gyulai róm. kath. főgimnázium értesítője az
1910—1911. tanévről. Közzéteszi Mérey Gyula
helyettes igazgató.

Valami sajtáságos végzet lebeg ezen szé-
pen kifejlődött s gyorsan virágzásnak indult
főgimnázium igazgatóinak feje fölött. Alig ne-
hány éve került a most elhunyt igazgató az
intézet élére, ime őt is elszólitotta a kérielhe-
tetlen halál. Tóth Arpád, a megboldogult igaz-
gató rendkívül értékes ereje volt az intézet
nek. Széleskörű szaktudása mellett a tapasztal-
talással szerzett gyakorlati okossággal, lelkes
buzgósággal tanított. Mint igazgató is első-
rendű, aki mindenütt ott volt, minden gyer-
mek lelkét ismerte s atyai szigora atyai jó-
sággal párosult. Nem nagyképu s vaskalapos
hivatali fölönnnyel, hanem kollegialis, szelid,
jóakaró érzéssel vezette a tanári kart, uralko-
dott a lelkeken. Pünkösöd első napján te-
mették a megboldogultat. Nyugodjék béké-
vel. Uj püspökünk üdvözlése után egy nagy
kritikai tanulmányt olvasunk ezután Csura
Miklós tanár tollából a következő címmel:
Gyergyei Albert: »Historia egy Argirus nevű
királyról és egy tündér szüleányról.« Oly
alapos és terjedelmes e tanulmány, hogy in-
kább talán az Irodalomtörténeti Közlemények-
ben, vagy valamely más irodalmi szakfolyó-
iratban lett volna helye.

Az elmúlt év különben nevezetes az inté-
zetre azért, mert megnyitott a VIII. ik osztály
s úgy az első érettségit megtartották, amelynek
eredményeképen jelesen érett 3, jól 5, egy
szerűen 9 növendék. Egy tárgyból javító viz-
gára utasított 3. Az idén teljessé lett a tanári
testület is, állván 14 rendes tanárból, 1 torna-
tanítóból, 2 rendkívüli tanárból, 4 hitoktatóból.
A tanári könyvtár állománya az elmúlt iskolai
év végén 2425 kötet, 2635 drb 12190 korona
24 f. értékben, az ifjusági könyvtáré 1185 kötet
2700 korona értékben. A szertárak állománya:
a) filológiai szertár 77 drb 255 k. 30 f. érték-
ben, b) történelmi és földrajzi szertár: 476 drb
2770 k. 37 f. értékben, c) természetrajzi szer-
tár: 2839 drb 5748 k. 98 f. értékben, d) ter-
mészetani szertár: 764 drb 12622 k. 21 f. ér-
tékben, e) rajzszertár: 458 drb 1345 k. érték-
ben; f) tornaszertár 412 drb 3271 k. 93 f. ér-
tékben, g) énekszertár 945 drb 874 k. 50 f.
értékben. A főgimnázium mult évi történetéből
mint lényegesek kiemelendők: Csura Miklós
okleveles tanár kinevezése, amely ténnyel a
főgimnázium tanári karának létszáma elérte tel-
jességét. Május 30-án Mérey Gyula rendes ta-
nár bízott meg az igazgatói teendőkh végzé-
sével. Az intézetet meglátogatta dr Vass Ber-
talan kir. főigazgató s meglegedését nyilvání-
totta a tapasztaltakon, mert az intézetben ren-
det, törvénytisztelitet és lelkiismeretes munkával
párosult egészséges szellemet talált. — A val-
laskerécsi nevelésre különös gondot fordított
a tanári kar s vallásos szellem hatotta át egész
tanításunkat, nevelésünket. Megalakult az intézet
kebelében a *Mária kongregáció*.

Az ünnepies felavatást dec. 8-án Spett
Gyula apátkanonok végezte, aki ezen alkalom-
mal a felavatandókhoz mély hatást keltő egy-
házi beszédet intézett. Ezután díszes iskolai ün-
nepély volt. A tanulmányi és fegyelmi állapot,
mint az elmúlt iskolai években, az idén is meg-
felelő és kielégítő volt. A testgyakorlásnál fon-
tos mozzanatként említenő fel, hogy megalakult a VII—VIII. o. tanulók lövészantolyama,
amelyet a honvédelmi miniszterium jóváhagyott.
A kiképzést Szilassy Iván m. kir. honvédbad-
nagy végezte. A tanfolyamot befejező díjlöve-
szeten (amely a tanári és tisztakar előtt folyt)
14 legjobb lövő vett részt, Nyertek hatan.
Nagy sikerrel működött az intézet énekkara is.
Fellépett ezen énekkar 52 ízben. Ezenkívül
márc. 12-én Liszt-ünnepélyt tartott. A gyors-
írókör az idén nem működött. Eltekintve az
apróbb kirándulásokról, amelyek inkább a ter-

mésztrajzi és természettani oktatás célját szolgáltató, tartott az intézet ápr. 8—15-ig egy olyan páratlan kirándulást, amelynek csak a leírása egy hatalmas tanulmány és egy történelmi kis kézikönyv. Dunántulra és Alsó-Ausztriába rándultak az ifjak, hosszabb ideig tanulmányozván a pozsonyi és bécsi történelmi emlékeket, amely a századok hosszú sora után is oly elevenen beszélnek hozzánk.

A Holburgban meg olyan részletesen megtekintettek mindent, hogy akármelyik történelmi vagy régészeti magánkutatónak dicséretére válnék. Nevezetesebb iskolai ünnepek voltak okt. 6-án, nov. 19-én, nov. 28-án (Erdélyi ünnep) márc. 15-én, ápr. 11-én és végül júli. 29-én (évszáró). A S. Gélyző Egyesület már az 5-ik éve folytatja áldásos működését. Kiadott az egyesület az alumneum céljaira 715 K, tankönyvekre, kötésekre és apróbb dolgokra 57 K 46 fillér. Az intézet kebelében *alumneum* is működött, amelyet az elmúlt iskolai évben 15 tanuló vett igénybe. Felvételt az elmúlt iskolai évben 281 növendék, vizsgalót tett 259 rendes, 3 magántanuló, azaz 262. Ebből r. kath. 162 (63 százalék), g. kath. 2 (1 százalék), ref. 37 (14 százalék), ág. ev. 10 (4 százalék), g. kel. 10 (4 százalék), izr. 41 (15 százalék).

Előmenetel szerint: jeles 28 (10 százalék) jó 45 (13 százalék), elégséges 147 (56 százalék) elégtelen — egy és több tárgyból 42 (21 százalék). A jövő iskolai év szeptember 4-én kezdődik. A beiratás szeptember 1, 2, 4-án délelőtt 8—12-ig tart. Felvételnél fizetendő 16 korona (felvételi, énektanítás, könyvtár, értesítő díj, nyugdíj al-p.) A tanítási díj 16 korona, amely 4 részletben fizethető.

Leány-internátus Belényesben. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a folyó év június 14-én 73294. sz. a. kelt rendelete szerint az 1911—12. iskola évvel a belényesi állami polgári leányiskolával kapcsolatosan internátus nyílik meg egyelőre husz (20) tanuló számára. A felvétel folyamodás útján történik. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett kérvények legkésőbb a folyó év aug. 1-éig az igazgatóságnál nyújtandók be. Később érkező folyamodványok figyelembe nem vehetők. A kérvényhez melléklendő: 1. születési, 2. oltási, 3. iskolai bizonyítvány, 4. vagyontalansági, illetve vagyoni kimutatás. A felvételt kérő növendékek egy része az egész iskolai évre 400, egy része 300 koronát fizet. egyrésze pedig beigazolt vagyontalanság esetén ingyenes felvételt nyer. Belényesen, az 1911. évi június hónap 27-én. Dittler Ida igazgató.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hírnevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

József főherceg Kecskeméten.

Kecskemét, július 20.

(Saját tudósítónktól.) A budapesti honvédkerületi parancsnokság ma értesítette a kecskeméti állomásparancsnokságot, hogy József főherceg automobilon Kecskemétre utazik. A főherceg fogadtatására az előkészületeket foganatosították.

Az ellenzék nem obstruál tovább.

Budapest, július 20.

Az a hír, mintha az ellenzék le akar mondani az obstrukcióról, nem fedi a valót. Tény, hogy az ellenzék rövid időre félbeszakítja az obstrukciót, de csak azért, hogy Andrássy zavartalanul mondhassa el beszédét.

Társasvacsora Apponyi tiszteletére

Budapest, ju! 20.

(Saját tud.) Ma este 9 órakor a függetlenségi párt a felsővendéglőben vacsorát rendezett Apponyi tiszteletére, a legutóbbi képviselőházi beszéd alkalmából. Az első felköszöntőt Justh Gyula mondta, utána Széchi Zoltán a Kossuth-párt nevében, Károlyi Gy. gróf a pártönkivüliek nevében Barabás, a Kossuth-párt elnöklésének megbízásából és Szmracsányi György a Justh-párt nevében üdvözlök Apponyi grófot, aki óriási hatású beszédében többek közt ezt mondta:

A mostani függetlenségi korszak nem fog tartós lenni, mert a küzdelmekből megfogja tudni a nemzet, hogy ideáljaik mellett szilárdan, tántoríthatatlanul kitarunk. Örvend, hogy a függetlenségi, a kik eddig félreértették egymást, azok újból egyesültek.

A katonai perrendtartás.

Budapest, július 20.

A Ház igazságügyi bizottsága ma 5 órakor tovább folytatta tanácskozásait a katonai perrendtartás tárgyában. A javaslatot elfogadták.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap lajzra kezdet után a határidők a zárlatnál ellanyhultak, Kész áru 20 fillérrel hanyatlott.

Határidők záralata:

Apr lisi buza (1912)	—	—	11.08
Októberi buza	—	—	10.85
Októberi rozs	—	—	8.86
Októberi zab	—	—	7.92
Májusi tengeri (1912)	—	—	7.02
Juliusi tengeri	—	—	7.31
Augusztusi tengeri	—	—	7.43
Augusztusi repce	—	—	14.40

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	833.50
Osztrák hitelrészvény	—	—	659.25

Jelzálogbank	—	—	—	488.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	—	569.50
Salgótarjáni kőszén	—	—	—	672.—
Osztrák államvasut részvény	—	—	—	749.—
Közuti vasut	—	—	—	777.—
Rimamurányi vasmű	—	—	—	694.75
Városi vasut	—	—	—	389.—
Beocsini cement	—	—	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Nagyvárad város katonai ügyosztálya.

16670—911.

Lóárverési hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésben az alább felsorolt lóanyag folyó évi aug. hó 9-én árverés útján a helyszínen eladásra kerül és pedig:

- I. A mezőhegyesi ménésből, csupán tenyésztőknek:
  - 5 idősebb anyakancza,
  - 1 igáskancza,
  - 20 három éves kancza.

Ugyanezen alkalommal minden megszorítás nélkül árverésre kerül:

- 4 idősebb anyakancza,
- 33 három éves kancza,
- 6 két éves kancza,
- 3 egy éves kancza,
- 4 választott kancza,
- 60 különféle koru és fajtájú herélt,
- 15 használati igás és nyerges ló.

II. A kisbéri ménésből:

- 7 négy éves kancza,
- 6 három éves kancza,
- 2 idősebb anyakancza,
- 2 használati nyerges.

Az árverés kezdődik reggel 9 órakor. Az árverés feltételei a helyszínen fognak a közönségnek tudomására hozatni.

Külön felhívatik a tenyésztők figyelmé a földművelésügyi miniszterium 32991—1—I. 911. számú körrendeletére, mely szerint az I. alatt felsorolt kanczák kizárólag csak olyan tenyésztőknek fognak eladotni, kik kötelezik magukat ezeket kizárólag tenyésztésre használni és tenyésztői voltak a vármegyei gazdasági egyesület által kiállított »Tenyész igazolvány« felmutatásával igazolják.

Mezőhegyes, 1911. július hó 10-én.

M. kir. állami ménésparancsnokság.

502

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 31
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra. 161

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabútorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.
192

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényéknél, csúznál és meghűlésekénél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és újszólván minden gyógyszerárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett szerez, ingatlanok adás-vételénél legsikeresebben közbenjár

Biharmegyei Föld- Hitel- és Áru közvetítő vállalat

Ritók Zsigmond-utca
2. sz. Igazságsügyi palota mellett.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző
takaréktűzhelyek
és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.   Figyeljen az árakra.

<p>1 üveg Odol 74 kr.</p> <p>1 » francia szájviz 25 »</p> <p>1 » száj szagtalanító 50 »</p> <p>1 tubus dr Heyder fogcserm 50 »</p> <p>8 » Thymol 20 »</p> <p>1 » Stomatol 20 »</p> <p>1 » tégely Odontin togpaszt 55 »</p> <p>1 drb Odontin betét 85 »</p> <p>1 üveg Picavan 98 »</p> <p>1 üveg Bay Rum 35 »</p> <p>1 » Jera viollette brillantín 30 »</p> <p>1 » francia brillantín 15, 22, 35 »</p> <p>1 » folyékony brillantín 50 »</p> <p>1 » valódi dió olaj 15 »</p> <p>1 » » kivonat 75 »</p> <p>1 drb bajuszkötő 15, 20 85 »</p>	<p>1 üveg Kerpel kézfinomító 38 kr.</p> <p>1 tégely Margit crém 40 »</p> <p>1 » Diana crém 65 »</p> <p>1 drb Dianna szappan 65 »</p> <p>1 dob Lickner puder 88 »</p> <p>1 » amerikai porcellán puder 1 frt 20 »</p> <p>1 üveg amerikai petrol 50 »</p> <p>1 » Emke hajszesz hajhullás ellen 1 frt — »</p> <p>1 fekete champos 12 »</p> <p>1 rud rozsa Glycerin szappan 20 »</p> <p>8 drb francia ibolya szappan 50 »</p> <p>1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan 28 »</p> <p>1 » Speick szappan 28 »</p> <p>1 » Windsor szappan 88 »</p> <p>1 tubus kaloderma 28 »</p> <p>1 » Beloderma kézfinomító 20 »</p> <p>1 » vegtégely tejcrém 20 »</p>	<p>1 esomag eredeti Gillette kés 1 frt 35 kr</p> <p>1 Gillette utánzatu borotva készlet 1 » 50 »</p> <p>1 valódi serte hajkefe 70 »</p> <p>1 dublé hajszkefe 20 »</p> <p>1 valódi serte ruhakefe 45 »</p> <p>1 körömkefe 05 »</p> <p>1 surolókefe óriási 20 »</p> <p>1 surolókefe kisebb 10 »</p> <p>12 drb Royal angol cipő orom 96 »</p> <p>1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével 70 »</p> <p>1 » cipőfényesítő flanel 20 »</p> <p>1 » Jurigatem Zománc 80 »</p> <p>1 mtr vörös gumicső 60 »</p> <p>Egynegyed Ko Bruaz watta 85 »</p>
--	--	---

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árról.

Nincs vásárlási kényszer! Ínatzerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 5.° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúsz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségek, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebeli ejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségek, sárgaság és epekövek, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **iszap** fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap-árak, elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, távirat, interurbán telefon. — Curtaxe és zenedij nincs. Prospektust küld az igazgatóság. 342

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenféle izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok.

Ízlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Kezelt állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-ését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Felszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat

MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYÁR

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület)

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	12.50	14.50	17—

Vajkőpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3.60	4.80	5.60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.